

Mandat for uavhengig utvalg som skal vurdere fremtidig kapasitet og behov ved Oslo lufthavn, Gardermoen

A. Bakgrunn

I Hurdalsplattformen står det:

"Regjeringen vil

- videreføre og styrke Avinor-modellen for å drifte og videreutvikle flyplasser i hele landet.
- skrinlegge vestre alternativ for en tredje rullebane på Gardermoen, og dermed frigjøre viktig areal.
- nedsette et uavhengig utvalg for å se på fremtidig kapasitet og behov ved Oslo lufthavn på Gardermoen. Inntil dette arbeidet er slutført videreføres ikke planarbeid for en tredje rullebane. Utvalgets arbeid vil danne grunnlag for regjeringens konklusjon i spørsmålet om tredje rullebane."

Spørsmålet om framtidig kapasitet på Oslo lufthavn, den samlede lufthavnkapasiteten i Østlandsområdet, herunder forholdet mellom Oslo lufthavn (Gardermoen), Moss lufthavn (Rygge) og Sandefjord lufthavn (Torp) samt spørsmålet om bygging av tredje rullebane er tidligere utredet, senest i forbindelse med utvikling av Nasjonal transportplan 2018-2029 og eiermeldingen for Avinor i 2017.

Flere utviklingstrekk gjør det aktuelt å foreta en ny utredning, herunder

- nødvendigheten av å innføre null- og lavutslippsløsninger innen luftfarten, slik at bærekraftig luftfart kan bidra til at Norge oppfyller klimaforpliktelser og når klimamål
- virkningene av pandemien på kapasitetsbehovet, inkludert konsekvensene av eventuelle endringer i reisemønstre/-vaner som skyldes mer bruk av digitale løsninger
- eventuelle virkninger på fremtidig kapasitet av den tekniske utviklingen med bruk av droner, vertical take off and landing (eVTOL)-fly, mm.

B. Formål, forutsetninger og avgrensning

Hovedformålet med utredningen er å frembringe et grunnlag som setter regjeringen i stand til å ta stilling til om det er behov for å avsette areal for en tredje rullebane på Oslo lufthavn, Gardermoen. Regjeringen vil gjennomføre en offentlig høring av utredningen før den legger frem sitt standpunkt for Stortinget på egnet måte.

Med utgangspunkt i Hurdalsplattformen legges følgende forutsetninger til grunn:

- Regjeringen vil opprettholde eksisterende lufthavnstruktur og finansieringen av lufthavnene innenfor Avinor (Avinor-modellen). Kommersiell inntekt og avgiftsinntekt fra flyselskapene skal i størst mulig grad finansiere virksomheten ("single till") og avgiftsnivået på de enkelte flyplassene skal som hovedregel være det samme (intern kryss-subsidiering/samfinansiering).

- Regjeringen tar sikte på å legge frem en stortingsmelding om en nasjonal luftfartsstrategi i løpet av 2022. Regjeringen vil i denne meldingen drøfte hvordan den vil videreføre og styrke Avinor-modellen for å drifte og videreutvikle lufthavner i hele landet.
- Oslo lufthavn, Gardermoen (OSL) skal fortsatt være Norges hovedflyplass, og som det være et nasjonalt knutepunkt for innenlands og internasjonal trafikk.
- Staten tar først stilling til om en tredje rullebane skal bygges dersom Avinor på et fremtidig tidspunkt kommer til at det er behov for det, og må søke staten om konsesjon for dette.

C. Hva som skal utredes og rapportens innhold

Utvalget skal utarbeide en rapport som skal se på hva ulike utviklingstrekk i følgende parametere vil ha å si for behov for ny kapasitet på flyplasser på østlandsområdet. t:

- 1) En analyse av utviklingen i viktige drivkrefter med betydning for etterspørsel etter og tilbudet av konvensjonell og ny lufttransport (droner og elektriske fartøy som tar av vertikalt, eVTOLS) og behovet for infrastruktur, herunder
  - a) Relevante utslippsmål og klimaforpliktelser, forsterket klima- og miljøfokus
  - b) Den økonomiske utviklingen i samfunnet, som grunnlag for å beskrive middels (mest sannsynlig), høyt og lavt trafikkscenario
  - c) Endring av reisebehov og reisevaner
  - d) Den teknologiske utviklingen
- 2) Beregninger av fremtidige reisevolumer med lufttransport på Østlandsområdet basert på anslag for forventet etterspørsel og tilbud
- 3) Vurderinger av ulike handlingsalternativer for å håndtere forventede reisevolumer. I vurderingene skal inngå:
  - a. Tiltak som kan sikre optimal utnyttelse av den eksisterende rullebanekapasiteten på OSL og Østlandsområdet for øvrig, herunder bruk av lufthavnavgifter.
  - b. En vurdering av hvilken rolle de ikke-statlige lufthavnene i det sentrale Østlandsområdet (Rygge og Torp) bør spille. Herunder skal det vurderes om fornyet drift på Moss lufthavn, Rygge, er en aktuell løsning av samfunnsøkonomiske eller andre grunner.
  - c. OSLs rolle som nasjonalt trafikkknutepunkt, herunder sammenhengene mellom knutepunktsrollen og det samlede tilbudet av flyruter både innenlands og internasjonalt.
  - d. Betydningen konkurransen med andre nordiske og internasjonale flyplasser har for forventet reisevolum i alternativene som beskrives.
  - e. Beskrivelse av klima- og miljøvirkninger av de alternativene som beskrives. Det skal redegjøres for virkningene både av byggingen av en tredje rullebane og av økt flytrafikk. Mulig effekt av strammere klimapolitikk (overgangsrisiko) skal også belyses.
  - f. Samfunnsøkonomiske analyser av de alternativene som beskrives. Bedriftsøkonomiske virkninger for Avinor beskrives også.

g. Relevante erfaringer fra andre land.

- 4) Gitt at handlingsalternativet utbygging av en tredje rullebane fremstår som mest aktuelt, skal det gis en vurdering av omtrent når i tid det oppstår et behov for å bygge den.
- 5) Det skal vurderes om et areal, inkludert hensynssoner/restriksjonsområder, bør båndlegges til en tredje rullebane. Rapporten skal ikke ta stilling til hvilket areal som i så fall bør båndlegges.
- 6) Redegjørelse for hvordan utvalget har arbeidet, og særlig hvordan det har sikret involveringen av representanter for ulike interesser som nevnt i pkt. D.

Rapporten skal gjennomgående skrives slik at den tilfredsstillende de kravene som følger av Utredningsinstruksen.

D. Utvalgets sammensetning og arbeidsmåte

Utvalget skal være uavhengig, og medlemmene skal derfor i størst mulig grad rekrutteres på grunn av sin faglige ekspertise. Utvalget skal bestå av en leder og [tre til fem] andre medlemmer. I tillegg skal utvalget ha en sekretær som arbeider på heltid.

Det kompakte utvalget gjør det samtidig viktig at representanter for alle vesentlige interesser får anledning til å legge frem sitt syn på de problemstillingene mandatet omfatter for utvalget.

Utvalget skal ut over dette sørge for å innhente (herunder kjøpe) eksterne utredninger i den grad det er nødvendig for å ha et forsvarlig grunnlag for egne vurderinger eller som direkte svar på kravene i pkt. 1 til 6 ovenfor.

Arbeidet finansieres av midler fra Samferdselsdepartementets budsjett.

Frist

Utvalget skal legge frem sin utredning i form av en rapport senest sommeren 2024.

Medlemmer

Utvalget ledes av Siri Stranden Pettersen.

Øvrige utvalgsmedlemmer er:

- Siri Hatlen
- Frode Steen
- Eivind Tveter
- Simen Bakken

Samferdselsdepartementet stiller med sekretariat.